

ságra, olyannyira, hogy a tanulmányoknak a kitűzött 10 félév alatt való elvégzése, legalább Berlinben, csak egy igen kis hányadnak sikerül. Mégis úgy a tantestület, mint a hallgatóság állandóan időt szakít arra, hogy részint szemináriumi előadások, részint az u. n. „Ausseninstitut“ előadássorozatai révén a specializálódás veszélyeit elkerülve, szőnyegen tartsa a mérnöki hivatás alapvető problémáit. A mérnökség köreiben ugyanis nagyon jól ismeretes az az ellentét, mely a mérnöki hivatás igazi tartalma s az erről való átlagos, nem mérnöki elképzelések közt észlelhető. Eltekintve a most folyó háborútól, mely mindenki előtt igazolja a mérnöknek a közösségben elfoglalt igen fontos, sőt ma talán legfontosabb nemzetvédelmi szerepét, békeidőkben a nagyközönségnek a technikus feladatairól való elképzelése körülbelül az, amire beszámolóim elején rámutattam: t. i. minél több porszívót, kenyérpírtót és gramofont minél olcsóbban a piacra hozni. Hogy ezenfelül a kulturális és eszmei tartalom is lényeges, az általában nem ismert tény, de az ezekre való kitérés már túlhaladja e cikknek a kereteit s önálló fejtegetést kívánna.

SZALAY LÁSZLÓ

A bogojevói magyarok származási helye

A BÉCSI UDVARI LEVÉLTÁRBAN fekszik Turmann Károly Jakab „offizier“ által rajzolt térkép a 31. VIII. 1741 sz. akta mellett az Abt. Hoffinanz Hungarn c. csoportban. Ezen a térképen már rajta van Bogojevó és tőle délkeletre Karavukovó; de még nincs rajta Új Karavukovó, a mai Bogojevó lakóinak első települési helye, mert azt csak 1753-ban telepítették. Új Karavukovó 17 évig állott fenn. Mikor a német telepések Karavukovót Német Karavukovának kezdték nevezni, akkor a magyarok Magyar Karavukovának hívták első telepüket. De ez már az 1770-iki árvíz után történt. Magyar Karavukova csak 1770 július közepétől október elejéig állt fenn, amikor az utolsó telepések is elhagyták a régi helyet, melynek neve azonban még ma is ott él a nép ajkán. A németek azt a dűlőt, ahol Új Karavukova állt, még ma is Altdorf-nak nevezik. A magyarok Pusztafalunak hívják.

Bogojevó szerb település volt. Még az 1690. évben Csarnojevics Arsen pátriárkával jött szerb települők emelték ott első házaikat. Korábbi akták nincsenek róla. Később az árvíz után (1770) mind elhagyták községüket és beljebb vándoroltak, helyet adva az új telepéseknek, kik Új Karavukováról jöttek.

Új Karavukova magyar település volt a Duna mellett a mai Bogojevótól délnyugatra. Ugyanazon a helyen valamikor népes község volt a középkorban és az újkor elején Boldogasszony teleke néven. Szentkút helyén állott a középkori Bajkút. Természetesen ma már semmi nyomát sem leljük a régi Boldogasszony teleke eredetének, sem a Bajkút név keletkezésének. Hogy az erdélyi Gyula vajdának két fia Baja és Vajna elszéledt vitézei lettek volna e Boldogasszony teleke első alapítói még Szent István idejében, — arról

nem tudunk semmit, valamint a környéken talált kőbalták és agyagedények sem nyújtanak elég alapot a hely őskori települési idejének megállapításához. Az a Zsigmond király korabeli sarkantyú, melyet e tájon találtak, még igen gyenge bizonyíték Boldogasszony teleke virágzására.

Annyi azonban kétségtelen, hogy 1753-ban a mai bogojevői alsó szőlők (Boldogasszony teleke) helyén magyar családok kezdtek letelepedni, mint erről a doroszlói egyház anyakönyvei tanuskodnak. „Oldal István, Betyár János, Kovács Ferenc, Bognár György“ családfejek neveivel találkozunk itt legelőször.

Báró Redl von Rothenhausen 1759. dec. 16. mint kamarai tisztartó foglalkozott e vidék telepítésével. Megbízta Horváth Miklós szabadost, hogy a vidék betelepítésére 200 magyar családot gyűjtjön. Az 1762. évi május 10.-én kelt kamarai utasítás szerint (Wiener Hofkammer Archiv Fasc. No. 32.) a község már 80 családból állt.

Kezdetben Doroszlóhoz tartoztak, csak egy kis kápolnájuk volt, melyben a ferencrendi szerzetes, Gergelyfi Erazmus oktatta a híveket és végezte az istentiszteletet vasár- és ünnepnapokon.

1763. évben Batthyány József gróf, kalocsa érsek az Új Karavukovai hívekhez is elküldötte misszionáriusát Miháltz István jezsuita atya személyében.

Miháltz István buzgólkodásának meg is volt az eredménye. 1763. év június elején hetvenötven bérmálkoztak.

A bérmálándókról, valószínűleg maga a lelkiatya készített jegyzéket (Érseki levéltár, Kalocsa No. 75.), mely nemcsak a neveket közli, hanem egyúttal a bérmálándók származási helyét is, és mint ilyen egyetlen bizonyítéka ebből az időből Új Karavukova, illetve a mai Bogojevó magyar családjai származási helyének. Cziráky Gyula nem ismeri e jegyzéket és azért írja Horváth Miklós szabadostelepítési akciójáról, hogy: „Horváth a parancsot nem teljesíthette. Minden községben szerzett egy-két családot, (!!) hanem egyikben sem eleget.“

A névjegyzék szószerinti szövege a következő:

NEO KAĀVUKOVA, ANNO 1763. BÉRMÁLTATTAK 5. JUNI

Kereszt név	Bérma név	Vez. név	kora	Szárm. hely	Bérma apa v. anyja
István	Ferenc	Kálóczi	50	Azak	Medve István
Katalin	Erzsébet	Grombka	31	Kis-Bér	Kacsi Erzsébet
Mária	Erzsébet	Czifra	15	Patele	Kacsi Erzsébet
Éva	Erzsébet	Gora	20	Paks	Pék Katalin
Katalin	Katalin	Rosta	30	Mór	Gora Éva
Mihály	István	Lukács	22	Báttaszék	Sörfőző Ferenc
Mária	Erzsébet	Csonka	18	Fadd	Nagy Mária
Zsuzsanna	Mária	Csonka	13	Fadd	Nagy Mária
Anna	Ilona	Bodor	14	Fadd	Czifra Mária
István	György	Godány	28	Fadd	Pék György
József	Ferenc	Godány	10	Kocsollya	Pék György
Mihály	János	Földi	30	Regőd	Pék György
Erzsébet	Katalin	Bencze	20	Fadd	Rosta Katalin
János	István	Laczko	28	Vojta	Nemes Mihály

András	Miksa	Medve	19	Földvár	Laczkó János
Erzsébet	Judit	Szabó	11	Regőd	Bedő Katalin
Ilona	Mária	Szokoli	14	Fadd	Olajos Mária
Ilona	Katalin	Pető	9	Fadd	Nagy Éva
József	János	Horváth	10	Borson	Nemes István
András	András	Horváth	8	Karabuka	Lábos András
György	János	Kocsi	17	Szt. Márton	Bognár Mihály
Mátyás	Mátyás	Szabadi	28	Pereg	Kiss Péter
Mária	Mária	Sinkó	23	Szördeg	Molnár Anna
Anna	Antal	Narek	40	Polonia	Takács Zsuzsánrr
Erzsébet	Katalin	Tóth	34	Regőd	Suri Anna
György	Mihály	Kiss	10	Monostor	Szabadi Mátyás
Éva	Anna	Kovács	15	Kaloca	Sinkó Mária
Mária	Mária	Kovács	15	Fadd	Sinkó Mária
András	János	Galambos	36	Sopornya	László József
Éva	Ilona	Czöndör	19	Fadd	Suri Anna
Mihály	János	Nemes	49	Palota	Máté István
Mária	Erzsébet	Szarka	30	Szógyin	Suri Anna
Ferenc	Ferenc	Nemes	18	Bezdány	Laczkó János
Ferenc	István	Sörfőző	44	Nyék	Nemes Mihály
János	György	Sörfőző	18	Fadd	Tóth János
Dorottya	Judit	Diósi	14	Fadd	Kertész Ilona
Mátyás	Mátyás	Kubinyi	52	Szántó	Medve István
Antal	János	Kovács	35	Szántó	Medve István
Mátyás	István	Mátics	53	Szegödköz	Agoss György
Katalin	Éva	Rakoncza	15	Földvár	Gora Éva
Mária	Terézia	Rakoncza	12	Földvár	Kertész Ilona
Mihály	József	Bognár	29	Fadd	Tóth János
Éva	Mária	Szokoli	20	Csibrák	Olajos Mária
József	Mihály	Medve	18	Földvár	Laczkó János
Anna	Anna	Suri	40	Földvár	Köcsögi Erzsébet
Anna	Anna	Bognár	16	Fadd	Kertész Ilona
István	Ferenc	Nemes	23	Fadd	Kálaczi István
János	Pál	Tóth	26	Fadd	Gyuroska Ist. A. R.
Mihály	István	Szücs	42	Táp	László József
István	Ferenc	Máté	57	Pázmánd	Salamon László
István	Pál	Medve	55	Érsekujvár	Máté István
András	Mihály	Juhász	17	Dorozsma	Sörfőző Ferenc
János	Ferenc	Nyirádi	15	Bezdán	Medve András
János	András	Zelenák	15	Ebed	Medve András
János	Adám	Martinkovics	22	Földvár	Nemes István
Mihály	György	György	12	Földvár	Bognár Mihály
Mihály	János	Hajnal	13	Kónyi	Szabadi Mátyás
József	István	Für v. Tür	15	Jováncza	Nemes István
Mária	Katalin	Nagy	25	Harcz	Németh Katalin
Erzsébet	Ilona	Gora	60	Küszög	Maraczi Katalin
Katalin	Erzsébet	Kosihar	20	Fadd	Maraczi Katalin
Mária	Mária	Cserkő	50	Nemeskér	Marczi Katalin
Anna	Ilona	Márfi	14	Jováncza	Bognár Ilona
Mária	Éva	Bognár	88	Fadd	Kovács Éva
Rozália	Katalin	Kiss	15	Bosin	Medve Anna

Éva	Mária	Horváth	12	Bórsón	Kiss Rozália
Éva	Katalin	Nagy	38	Szombathely	Lotika Katalin
Ferenc	István	Szücs	11	Késhel	Szabadi Mátyás
Ilna	Erzsébet	Kertész	27	Sz. Balás	Németh Katalin
Katalin	Katalin	Rosta	30	Mór	Gora Éva
Judith	Judith	Dékán	40	Igal	Cserkó Mária
Éva	Anna	Sovány	12	Fadd	Cserkó Mária
Katalin	Erzsébet	Rogacsek	14	Fadd	Kiss Erzsébet
Katalin	Erzsébet	Rabócski	9	Almás	Dékán Judith
János	József	Kuss	62	Bakó	Agoss György

Amint látjuk, itt van a község apraja-nagyja 8 évestől 62 évesig. Miháltz István atya megvetette alapját az új egyházközségnek. Már 1766-ban megkapják a hívők első adminisztrátorukat a víz-aknai származású Székely Ferencben, aki ezelőtt ref. pásztor volt. Ugyanezen évben felépítik kis templomukat. A templom szentelését Gyuroska István doroszlói plébános végzi. A templom mellett fekvő temetőben állítják föl a haranglábat, melyen két kis harang csüngött. Az egyik a mai bogojevói lélekharang, írja Cziráky. A kisebbik fölírása a következő: „Martin Felsl, goss mich in Gratz, 1755.“

Amint említettem, 1770 július közepén a Duna áradása a falut rombadöntötte. 1770 október 13-án már Bogojevón kezdődnek az új bejegyzések az anyakönyvben. Október elején ugyanis átköltözött a pap, a jegyző Szolnok János és a tanító is. Ezzel megszűnt Új Karavukova. Csak a nép száján él a Puszta-falu név. Sokan vannak azonban még ma is életben azok közül, kiknek őseit 1763-ban készítette elő Miháltz István atya a bérálás szentségének fölvételére. A közölt névjegyzék közelebb visz bennünket származási helyük megállapításához. Mint kútfő egyetlen ebből az időből.

POLÁCSI JÁNOS

Irodalom: *Bácsbodrog vármegyei Bogojevó és Gombos multja.* Zombor, 1898. — 2. Friedrich Lotz: *Die Ansiedlungsgesch. der Gemeinde Karavukova.* Die Woche, 1929. 122, 123. Oldsaci. — 3. Turmann K. I. által rajzolt térkép. — 4. A kalocsai érseki irattár 1763-ból származó No. 75. irata. Nomina Confirmat. Neo-Karavukovens. Occasione visitationis Zomborini die 5-ta July 1763.